

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΟΣ 6   Ίωάννινα   Νοέμβριος 1936

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ	Στὸ νησί τῆς Καλυψῶς (ποίημα)
Γ. ΒΑΛΕΤΑΣ	Δυὸ θαυμαστές τοῦ Ζαλοκώστα (μελέτη)
ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ	Χωρισμοὶ (ποίημα)
ΑΓΓ. Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ	Ἐπιγράμματα
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΝΔΕΑΣ	Λουλουδι τῆς Ξενιτειᾶς (διήγημα)
ΜΙΧ. ΓΑΚΗΣ	Τὸ σκίτσο τοῦ δειλινοῦ (ποίημα)
ΦΡΙΞΟΣ ΤΖΙΟΒΑΣ	Συμπόσιο στὰ 200 π. Χ. (ποίημα)
ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ	Μιά ἱστορία ποῦ δὲν ἔγινε ἀκόμα (ποίημα)
ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ	Ἡ Σουλιωτομάννα (ἠθογραφία)
ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΛΛΗΣ	Πρωτεύουσα καὶ Ἐπαρχία

Κ Α Θ Ε Μ Η Ν Α

ΤΑΚΗ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΥ.—Γιάννη Σκαρίμπα: «Ούλαλούμ» Ἄρη Χατζιδάκη: «Οἱ πολιτεῖες τῶν ὠρῶν». Γ. Βαλέτα: «Φιλολογικά στὸν Κρυστάλλη».— Νέα Βιβλία. Περιοδικά. Ἐφημερίδες. Ἀλληλογραφία.

ΤΥΠΟΙΣ "ΕΡΜΗΣ,"

Θ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ & Δ. ΠΑΝΙΔΗ

Μητροπόλεως 25

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

"Ετος Α' Αριθ. Φύλλου 6

Τεῦχος Νοεμβρίου

ΓΡΑΦΕΙΑ:

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Μητροπόλεως 25

ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΑΛΥΨΩΣ

(Λυρικός διάλογος)

ΟΔΥΣΣΕΑΣ—Νεράϊδα, πάψε νά γελᾶς
μέ μένα· ἀνθός τῆς ἀγκαλιᾶς
δὲ θάειμαι πιά σέ λίγο.
'Εδῶ στήν ἄκρη τοῦ γιαλοῦ
ψιθουροί, πῶρχονται ἀπ' ἄλλου,
μέ προσκαλοῦν νά φύγω.

"Αχ! τὸ θερμό σου τὸ φιλι
ποιὸν στή σαγήνη του καλεῖ;
'Εδῶ δὲν παίζουσι ἄλλοι.
Μόνον οἱ δύο μας· κ' εἴμ' ἐγώ
ἔρμιο πουλί, πού νοσταλγῶ
μιᾶς ἄλλης γῆς τὰ κάλλη.

Μιᾶς ἄλλης γῆς, ἄλλης καρδιᾶς
τοῦς χτύπους· πιά δὲ μέ πλανᾶς
Νεράϊδα ξελογιάστρα.
'Αχνός ὁ πόθος σου καὶ σβεῖ
μέσα στή νύχτα τῆ λαμπρῆ,
πῶχει κορῶνα τᾶστρα.

ΚΑΛΥΨΩ—"Ακου τὸ κύμα· σὰ μιὰ θεῖα μουσική.
Εἶν' ἡ βραδεῖα παράδεισο ἐδῶ πέρα
κ' εἶν' ἡ χαρὰ μιὰ δύναμη ζωϊκή,
δῶρο τρανὸ τοῦ Δία τοῦ πατέρα.

Στὰ πάντα μιὰ σαγήνη μαγική·
συχομιλοῦν σιγὰ μέ τὸν ἀνέρα
τὰ δέντρα, τὰ πουλιά· καὶ κάπου ἐκεῖ
μιὰ κρήνη τραγουδάει νύχτα καὶ μέρα.

Εἶν' ἡ ζωὴ τῶν ἀθανάτων ὅ,τι
μάταια ζητοῦν τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων·
στοῦς ἡλίους μακρυῶν κ' ἄγνωστων τόπων.

Τι ἔχει νά σοῦ χάριση μιὰ ζωοῦλα
ἀνθρώπινη (κακόμοιρη, φτωχοῦλα)
μέ μοναχὸ τῆ θλίψη καταπότι;

ΕΡΜΗΣ (ὄρατος ἀπὸ τὴν Καλυψῶ)
—Μέ τοῦ Ζεφύρου τὴν πνοή
ἦρθα τὸ λόγο νά σοῦ εἰπῶ,
πού γράψανε ψηλά τ' ἀστέρια,
ἦρθα τὸ λόγο νά σοῦ εἰπῶ
τῆς μείρας: «'Ασε, Καλυψῶ,
τὸν Ὀδυσσεά στὸ Θιάκι νά γυρίσῃ,

ἡ ἀνθρώπινη, φτωχὴ ζωὴ,
ἔσε τὸν κύκλο της νὰ κλείσῃ.»

ΚΑΛΥΨΩ — Ἄλλοι σὲ μέναι...
Κύματα θεριεμένα,
μὲς στὴν ὕγρὴ σας πνίξτε με ἀγκαλιά.
Ἄνώφελ' ἡ ἀθανασία
στὴν ἀνερώτευτη καρδιά.
Ἐρμῆ, τὸ θέλημά σου ἄς γίνῃ
ὁμῶς τί ζάλη, τί κακό...
Τρέμουν τὰ φρένα
σὰ φύλλο φθινοπωρινό.

(Χτυπάει τὸ στήθος, τὰ μαλλιά
ἄταχτα πέφτουν στὸ λαιμὸ
καὶ μιὰ
τόσο νεκρή, τόσο θολὴ ματιά,
σὲ κάνει νὰ λυπᾶσαι τὴν ξωθιά.)

ΟΔΥΣΣΕΑΣ (μόνος) Ἀστέρια, δείξτε μου τὸ δρόμο μου,
ποῦ βγάζει ὁλόγισα στὸ νησί μου.
Ἐκεῖ ὁ Λαέρτης, ὁ πατέρας μου,
ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος, καμάρι μου,
κι' ἡ Πηνελόπη μὲ προσμένουν.

ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΒΑΛΕΤΑ

ΔΥΟ ΘΑΥΜΑΣΤΕΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

«Οἱ κριταὶ οὐδαμῶς εἶναι διώκται τῆς δημοτικῆς ἐν τῇ ποιήσει γλώσσης, ἐξ ἐναντίας καὶ στέργουσι καὶ ἀποδέχονται αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, ἀλλ' αὐτὴν τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, καθαρὰν, ἀμικτον, καὶ γνησίαν, τῆς ὁποίας ἴσως μόνον ὁ μακαρίτης Ζαλοκώστας κατῴρθωσε μέχρι τοῦδε ν' ἀνακαλύψῃ τὸ μυστήριον, ὅχι τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο τὸ κακόζηλον καὶ ἀνούσιον τῆς κοινῆς αἰολοδωρικῆς διαλέκτου καὶ τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς. Ἔτσι δὲ μᾶλλον στέργουσι καὶ ἀποδέχονται τὴν γλῶσσαν ταύτην, ὅταν περιενδύῃ νοήματα ἀνάλογα καὶ ὁμογενῆ πρὸς τὴν τοιαύτην μορφήν, ὅπως καὶ τοῦτο ἔπετυχεν ἱκανῶς ὁ Ζαλοκώστας, ὅχι ὅταν Πήγασοι αἰθεροβάμονες καὶ ἀνεμοτρατραφαίς... θέλωσιν νὰ εἰσβιάζωσιν εἰς

εἰς τὴν πτωχὴν, καὶ ἀπλοϊκὴν γλῶσσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὸν Μαμφρέδον τοῦ Byron ἢ τὴν μεταφυσικὴν ποίησιν τοῦ Shelley, ὅπως καὶ πράγματι ἐγένετο παρ' ἡμῖν. Ἡ τοιαύτη γλῶσσα καταντᾷ τότε δεινὸν κακοφώλιον τέρας, χίμαιρα ἀνυπαρκτος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα, ὅσον ἄλλως καὶ ἂν ἔχωσιν ὕψος, βάθος καὶ πλάτος καταδικάζονται εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν.»

Καλλίτερη τιμὴ καὶ ἔπαινος πολυτιμότερος γιὰ τὸν ἠπειρώτη ποιητὴ οὔτε γράφηκε ποτὲ οὔτε ἐγένετο μέσα στὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του. Ὅχι μόνον γιὰ τὸ ὅτι οἱ κρίσεις αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ ἓνα μεγάλο σοφόν, ποῦ ἡ γνώμη εἶχε μεγάλο κύρος τότε, ὅχι μόνον γιὰ τὸ ὅτι ἔχουν ἓνα χαρακτῆρα ἀπόλυτο καὶ ἀποκλειστικό, ἀλλὰ γιὰ τὸ ὅτι λέγονται σὲ

μιά εποχή, πού ποιητική τυμπανόκρου-
σία είχε πνίξει κι' είχε θάψει κάθε άλλη
θινό αίσθημα, κάθε δροσιά, κάθε πνοή
στήν ποίηση και στή γλώσσα.

Τις κρίσεις αυτές τήν επανάλαβε ο Βερ-
ναρδάκης στον ίδιο απόλυτο κι αποκλει-
στικό τόνο. Στο έργο του ψευδοτικι-
σμού έλεγχος, τó βιβλίο πού αποτελεί έ-
να σημαντικό σταθμό μέσα στή νεώτερη
πνευματική μας ιστορία, μιλώντας για
τή γλώσσα, φέρνει για μοναδικό παρά-
δειγμα ποιητικής καθαρογλωσσίας και
ελικρύνειας τά ποιήματα του Ζαλοκώ-
στα. (*)

« Έάν κανείς σήμερα, γράφει, δέν ει-
νε Ικανός όχι να ομιλήση, αλλά και να
γράψη μόνον παλαιά ελληνικά, μη νο-
μίση τις, ότι η μελέτη και ειδημοσύνη
της οημοτικής γλώσσας υπερεξεχείλισε.
Και τά χυδαϊκά ελληνικά, όσα μεταχει-
ρίζονται τινες, έν τή στιχουργία μάλι-
στα, είνε ό,τι ψευδές και ό,τι τερατώ-
δες. Ποιήματος άκραιφνοός και γνησιώς
δημοτικού, ούδένά ημείς ποιητήν γνωρι-
ζομεν, πλην δύο ή τριών ποιηματιών του
μακαρίτου Ζαλακώστα. "Αλλών δέ μα-
κροτέρων ποιημάτων του αυτού ποιητού
έάν η ποιήσεις δέν είνε ούσιωδώς δημοτι-
κή, είνε όμως Ικανώς δημοτική, τούλά-
χιστον η γλώσσα όπερ ώς μικρόν κατόρ-
θωμα δύνανται να θεωρήσωσι μόνον οι
αμαθείς ή οι άναίσθητοι. Μετά τον Ζα-
λοκώσταν ούδένά άλλον ημείς γνωρίζο-
μεν ποιητήν άποδείξαντα και κατ' έλάχι-
στον τήν έξοχον ταύτην άρετήν. "Όσα
άνεκηρύχθησαν, ή άνεκηρύσσονται ώς δη-
μοτική ποιήσεις υπ' άκρίτων τινών και ά-
μαθών, είτε όμογενών είτε ξένων, είνε
ή λαλήματα ή τερατολογήματα, άνή-
κουστα και κατ' ούσίαν και κατά φρά-
σιν». Στο νού του με τά τελευταία λό-
για έχει κυρίως τó Βαλαωρήτη, πού δέ
χώνευε καθόλου τήν ποίησή του.

Στήν ακάντηση πού έκανε στους έπι-
κριτές των γλωσσικών του αντιλήψεων,
φέρνει πάλι, με τρόπο έπιβλητικό και
τιμητικώτατα αποκλειστικό, στή μέση
τό Ζαλοκώστα και τονίζει τήν αξία της
ποίησης του, εκφράζοντας τó θαυμασμό
του για τήν καθαρή και όμοιόμορφη δη-
μοτική της, και όφείλεται κατά τή γνώ-

μη του στή δημιουργικότητα του ήπει-
ρωτή ποιητή. Δέν φταίει η γλώσσα,
φταίει τó κεφάλι πού τήν χρησιμοποιεί
και κάνει τή δημοτική γλώσσα «τερα-
ώδη και φραγκάτικον», όπως είνε η-
γλώσσα των σύγχρονων ποιητών. Γρά-
φει χαρακτηριστικά : (*)

« Η γλώσσα λοιπόν πταίει, η πτωχεία
της γλώσσας ; Αλλά πώς δέν συμβαίνει
τούτο και όταν π. χ. αναγιγνώσκω και
άλλα ποιήματα άλλων ποιητών και μά-
λιστα παλαιότερων εις τó πάγκοινον π.
χ. του Ζαλακώστα ;

Μιά βουσκοπούλα ά γάπης α . . . .

Διατί ενταύθα δέν προσκρούω προς
τίποτε ; Διατί τα πάντα εδώ ρέουσιν ό-
μαλά και άβίαστα ; Διότι άποκρινόμεθα
ό ποιητής δέν έφθειρε τήν γλώσσαν του
λαού αλλά μεταχειρίθη αύτην όποία
είνε. Διότι δέν άνέμιξεν συμφθειρών ά-
μοιβαίως τύπους δημοτικούς και αρχαι-
ας ελληνικάς λέξεις, έν τά τρία τέταρ-
τά τούλάχιστον σημαίνουν όχι ό,τι έσή-
μαινον παρά τοις αρχαίοις αλλά του-
το . . . . .

Οι στίχοι του Ζαλοκώστα είνε μετά-
φρασις (**) αλλά εις ούδεμίαν γλώσσαν
καθ' ημάς είνε δυνατόν να μεταφερθώσι
τά άνθη ταύτα των στίχων του Έλλη-
νος ποιητού χωρίς να χάσωσι πολύ ή
όλίγον τó ίδιον αυτών χρώμα και άρω-
μα. Αι φράσεις αυται και μυριοπληθείς
άλλαι παρόμοιαι, είνε άδάμαντες ούς
κέκτηται η άπαράμιλλος ημών έθνική
γλώσσα και μόνη αύτη . . . .

Ο Ρεγκάλδι ο μεγάλος Ιταλός βάρ-
δος του περασμένου αιώνα, γνώρισε τó
Ζαλοκώστα και τονέ θαύμασε ως ποιη-
τή και ως άνθρωπο, με τó λεπτό του τó
αίσθημα, με τήν πνοή της μεγάλης ψυ-
χής του. Οι κρίσεις του δέν ήταν άπο φι-
λοφροσύνη μά έξβαιναν άπ' τή βαθεία
έχτίμηση, πού του τά γέννησε η προσω-
πική και φιλολογική γνωριμιά του με
τόν έξαιρετικό αντιπρόσωπο της ποιη-
τικής Ελλάδος της εποχής εκείνης, ό-
πως ήταν ο Ζαλοκώστας. Μεγάλος και
ξεχωριστός, δύσκολος σε έπαίνους, φει-
δωλός σε φιλοφρονήσεις, κριτικός βαούς

8. Δ. Βερναδάκη ψευδοτικισμοί έλεγχος έν Τετ-
ράση 1881 σελ. 461-2

9. Δ. Βερναδάκη βιβλιοκρισία Νέα Ημέρα φ. 644,
δ Μαΐου 1885.

10. Απ' τó Ιταλικό. Καλλίτερη παράφραση,

και στοχαστικός ο Βαρναρδάκης, στά-
θηκε με θαυμασμό απόλυτο μπροστά
στο έργο ενός αληθινού ποιητή και τον
ανύψωσε σε μοναδικό παράδειγμα
γλωσσικής και ποιητικής τελειότητας
κι' όμορφιάς. Κι' ή γνώμη του πως ο Ζα-

λοκώστας έγραψε την καθάρια, την έβι-
αστη δημοτική, είχε περισσότερο τιμη-
τική για την Ήπειρο, την πατρίδα του
ποιητή, πηγή του τραγουδιού και της
ποιητικής μας πρωτοπορείας τη μητέρα.

Μυτιλήνη 'Οκτώβρης 1936

Γ. ΒΑΛΕΤΑΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΙ

[Στην κορούλα μου]

Άπό τό πέλαγο ένα δαίλι με ύφυγες
— χελιδονάκι πάνοιξε φτερά—
και τό ζυγιάζει στόν άγέρα ήλιόλουστο—
με συντροφιά της ισιότης τή χαρά.

Κι' όπως τό δάκρυ ανέβαινε σιά μάτια μου
για τόν όλλγο μά βαρύ σου χωρισμό
τις άμοιρες Μανούλες συλλογίστηκα
πού πίνουν τόν ατέλειωτο κοϋμό,

διαν ξεπροβόδουν τό καλληκάρα τους.
— σκυφτές, βασανισμένες και φτωχές—
άπ' τ' άγονο χωριό για μακριτάξειδα
κι' ύστερα πάν σιδ σπύι μοναχές.

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ

ΕΠ ΓΡΑΜΑΤΑ

1) Σένα φλύαρο

Βρίσκεις εύκολα τὰ λόγια
πού θέλεις, μὰ μετὰ
πρέπει, φίλε μου, νὰ ψάξω;
τί θὰ βάλῃς εἰς αὐτὰ !.

* * *

2) Σένα κριτικό

Γελοῦσαν μὲ τοὺς στίχοις του
οἱ ποιητὰι εἰρωνικῶς
καὶ γιὰ τὰ τοὺς ἐκδικηθῆ
ἔγινε . . κριτικὸς !.

* *

3) Σὲ μουσικόφιλο

Ἄφ' ὅτου ἄρχισα κι' αὐτὴ
γιὰ μουσικὴ νὰ νοιάζομαι
σὲ κάθε στίχῳ κενεῖν
γράφουν «ἐνοικιάζομαι»

* *

4) Σένα παραγωγικό. ποιητῆ

Γράφει πολλὰ ποιήματα
τακούραστὸ σοῦ χέρι
μὰ πρέπει νὰ διαβάζονται
ὅλα . . τὸ καλοκαίρι.

5) Σένα χρωμαφέτη

Ἐδὲ κιμῖται ἤ ἤχι
ὁ φίλο. ὁ πιστός
εἶχε δὲν εἶχε πλήρωσε
μὰ ὄψε λή κι' αὐτός

* *

6) Σένα ἐχθρὸ τοῦ πνεύματος

Κιτὰ γράμμα λέει τὸ νόμο
ὁ καθέις νὰ ἐφαρμοσῇ
φυσικῶς, γιὰ τὸ πνεῦμα
εἶν' ἀνίκανος νὰ νοιώσῃ

* *

7) Σένα παληάνθρωπο

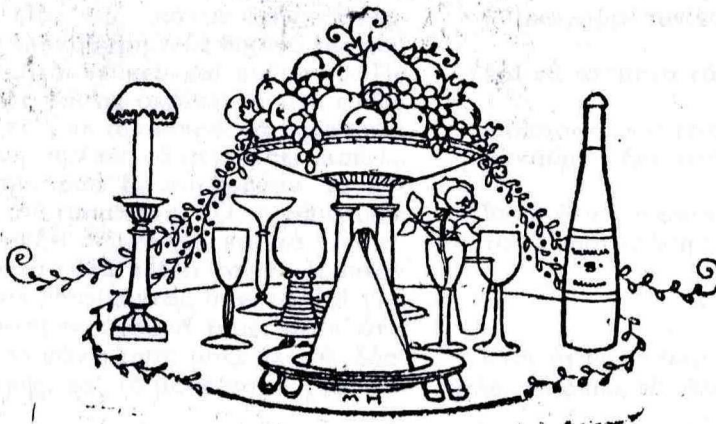
Φθάσιν ψηλά οἱ ἄνθρωποι
μὲ κόπους μὲ στερήσεις
καὶ μόνον οὐ ἀνέβραζε
ψηλά μὲ . . ὑποκλίσεις

* *

8) Στὸν . . ἐαυτὸ μας

Ἐδύεις πολὺ πνεῦμα
χωρὶς ἀμφιβολία
μὰ μόλις κατορθώνεις
νὰ κρύβῃς τὰ γέλοια !..

ΑΓΓ. Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

'Ανθή τή λέγανε. 'Ανθή, 'Αιθαύλα. Κι' ἦταν, στ' ἀλήθεια, ἀνθός καί ροδανθός. Σωστό φρεσκανοιγμένο μπουμπούκι, ἕνα πρωτάνθιστο καί κατάδροσο λουλούδι τοῦ Πίνδου, μιὰ βλαχοπούλα ροδομάγουλη καί μαυροφρύδω, ποῦ δέν τῆς εἶχε μαργώσει τὴν ὄψη τῆς κομμιά σκληράδα τῆς ζωῆς. Στὴ ψυχὴ τῆς ὡς τὰ τώρα δέν εἶχε ἀπλωθῆ ἀκόμα κομμιά θολούρα. Καταλόγαρος ὁ λογισμὸς τῆς, παρθενικὰ τὰ θναιρὰ τῆς, ξένοις στο πούλι, γλυκολαλοῦσα κελαιΐδιστρα.

'Ἡ 'Ανθή πρώτη φορά ταξίδευε στὴν 'Αθήνα κι' ἦταν νὰ πάη ὡς τὸ Κάτρο! Τὸ πρῶτο, τὸ παρθενικὸ, πέσ, πέταγμα πουλιοῦ. Πουλιοῦ ἀηδοκοκλαΐδου κι' ἀφρόντιστου καί φαιδροῦ . . .

'Ἄφισε τὸ ξέμακρο βλαχοχώρι τοῦ Πίνδου ἕνα χινοπωριάτικο ταχύ. Τί ἦταν ἐκεῖνο τὸ κρυερὸ, κρυσταλλένιο χινοπωριάτικο πρωινό!

Νύχτ' ἀκόμα . . . Φωτέρῃ νύχτῃ, κάτασπρη. Μάγεμα! Τὴν προβοδίσανε ὄλο τὰ συγγενικά τῆς ὡς τὸ Γιοφυράκι . . . "Ἐκλαιγε ἡ μάνα τῆς. Δέν ἤθελε νὰ κλάψ' ἡ 'Ανθή. Μά, σὰν ἔκλαιγαν οἱ ἄλλοι, τί νὰ κάνῃ κι' αὐτὴ ἢ καψαρή; "Ἐκλαψε κι' ἐκείνη . . . Κι' αὐτὰ τὰ φωναχτὰ τῶν ἄλλων! «Χαιρετίσματα στὸν Τάκη μ'», «χαιρετίσματα στὸ Βιαννάκη μ'». «Χαιρετίσματα στὴ νυφάδα μ'». «Νὰ μοῦ φ'λήσης τ' ἀγγονάκια μ'!»

Καυμένες μανάδες!

Σὰ μάκρυνε ψιὰ καβάλλα στὴν ἀστεράτη φοράθα τους, μὲ τὸν Μπάρμπα—Τάσα ἀπόκοντα, εἶδε πιὸ κάτω, στὴν ἀστροφεγγιά τὴν ὀλοκάθηρη, τοὺς δικούς τῆς ποῦ ἔκοφταν κλωνιά πεύκου καί πυξαριοῦ. Τίς κλάρες αὐτὲς θὰ τίς σκάλωναν στὸ εἰκόνημα: Κι' ὡς ποῦ, μὲ τὸν καιρὸ, νὰ ξηραθοῦν, ἡ ξενητεμένη πρέπει νὰ χι γυρίσει πίσω! . . .

Ψηλά στὴν Κρύα Βρύση βρῆκαν τὸ Γέρο—Ζῆση, τὸν τσομπάνη. 'Ο γεροπιστικὸς δσο εἶχε ἀνοίξει τὸ μαντρί, καί τὰ ζωντανὰ ὀρθώνονταν ὅτὰ πόδια καί τινάζονταν ὀλόσωμα, κουδουνίζοντας δύνστα καί γρήγορα τὰ λαμπροκούδουνα τους, γιὰ ν' ἀποτινάξουν ἀπὸ πάνω τους, μαζί μὲ τὴ δροσιά τῆς αὐγῆς, καί τὸ μούδισμά τοῦ ὕπ-

νου καί τῆς νύχτας.

'Ο Μπέλλος, τὸ μαλλιαρὸ μαντρόσκυλλο, κουλουριασμένο δίπλα στὴ μισόσβυστη φωτιά, μυρίζοντας γνώριμα πρόσωπα, δέν κουνήθηκε. Σάλεψε λίγο τὴν οὐρά του, ἀνασένοντας τεμπέλικα.

—Καλὴ μέρα, Γέρο—Ζῆση μ'!

—Γειά χόρὰ! Γιὰ ποῦ, μὲ τὸ καλὸ;

—'Εγὼ ὡς τ' ν' Ἀθήνα. Τὸ κοπελίτσι ταξιδεύει στὴν Αἴγυπτο. Πάει στὴ θειά τῆς, στὸ Ρηνιώ.

Χαράμημερα ἀκόμα . . . Χαράμηματα στὰ ψηλώμα τοῦ Γέρο—Πίνδου. Καί χινόπωρο . . . 'Αχνοροδίζαν τ' ἀκροβούνια. Τὰ χλωμά φύλλα τῆς δέιας, πεσμένα, χρυσοκένταγαν τὸ χινοπωριάτικο τοπέτο τοῦ βουνοῦ. Τ' ἀγέρι, δροσερὸ καί πεντακάθαρο, σιγομουρμούριζε στὰ σκελεθρωμένα κλαριά. Κι' ἀχολόγαγαν πέρα καί δῶθε τὰ μπαυγάζια κι' οἱ ἐρμιές.

'Ενας κότσουφας, τυλιγμένος στὸ χειμωνιάτικο ράσσο του, σιτάλαξε λίγους φλύαρους λαρυγγισμοὺς. Πέρα, κατὰ τὸν Καραμπάμπα, δυὸ κομμάτια ροδισμένου σὺνεφου ἀρμένιμαν μακάρια, ἀπόκοσμα πλεοσύμενα, στὴν ξέβαφη ὕδατογραφία τοῦ πρωῖνου οὐρανοῦ. Κι' ὁ γεροβοσκός, ψηλὸς ψηλὸς καί πυργωμένος, ἀκούμπισμένος στὴν πεναπήχην ἀγκλίτσα του, μ' ἀνοιχτὰ τὰ τριχωμένα στήθεια του, μὲ χιονισμένα βιβλικά γένια, καί ψαρά μαλλιά καί μουστάκια, ἄρχισε νὰ τραγουδάη μὲ τὴ ραϊσμένη του φωνή:

Γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι' οἱ ἔμορ-
[φες κοιμοῦνται
καί τὰ καυμένα τὰ παῖδιὰ στὰ ξένα τυ-
[ρανιοῦνται.

Θάλασσα πλατειά,
κακούργα ξενιτειά! . . .

Πόσοι δέν τ' ἀκούσαμε τὸ τραγοῦδι αὐ-
τὸ τοῦ Γέρο—Ζῆση!

II

"Ἐτοί ἦταν τὸ ταχὺ ἐκεῖνο, ἴδιο κι' ἀπαράλαχτο ὅπως τὸ βλέπει ἀκόμα στὴ φαν-

τασιά της τῆ στιγμῆ τούτηνε, πού, ἀκουμ-
πόντας τὸ ξαναμένο, φλογαῖτο πρόσωπό
της στ' ἀσπροχινατό χέρι της, δὲ μπόρει νὰ
λουφάξῃ τὸ κλάμα της. "Ἐνα κλάμα πού
νὰ τὸ χαίρεσαι, νὰ τὸ ζηλεύῃς! Ἀλήθεια,
πόσο ξαλαφρώνει κανεὶς όταν κλαίει! Νὰ
κλαῖς τὸ κλάμα τὸ πρωτόγονο, τ' ἀληθινό,
τ' ἀπροσποίητο, τ' αὐθόρμητο, τὸ βαθύ, τὸ
μεγάλο! Γιατί τὰχα καὶ τὸ κλάμα, ὅπως
καὶ τὸ γέλιο κι' ὅλα τὰ τόσα χαρίσματα
καὶ λουλουδίσματα κι' ἀντάρες καὶ δρου-
λάπια τῆς καρδιάς, νὰ τὰ πύγουμε, νὰ τ'
τ' ἀλλάζουμε; "Ἄχ, ὅλα ψευτίσανε, ἀδερ-
φέ μου, σήμερα! "Ὅλα, ὅλα! . . .

"Ἐκλεγε ἡ Ἀνθή. Νὰ ἰ κορόμηλο τὸ δά-
κρυ της; Κι' ἀναφυλλητά. Καὶ ν' ἀνέβωκα
τεβαίνῃ, ν' ἀλαφροτρικυμίζῃ τ' ἀπαλό τὸ
στήθακι της. Καὶ μαζί της ἔκλαιγα κι' ἐγώ.
"Ἐκλαιγα μέσα μου.

Ἐίχε τόση μὀρφωσι δση φτάνει γιὰ νὰ
βλέπῃ κανεὶς στενωχῶρο τὸν κύκλο τοῦ
χωριοῦ, κι' ἡ φαντασία της, πουλί ξετρελα
μένο καὶ διψασμένο γιὰ ξένους, μακρυ-
νοῦς, πιδ ἑάστερους καὶ πιδ γαλανοὺς αἰ-
θῆρες, φτεροκοποῦσε κι' ὄλο φτεροκοποῦ-
σέ, γυρεῦοντας τί; "Ὄ! τί μπόρει νὰ χορ-
τάσῃ τὴν ἀχόρταστη φαντασία;

Κι' αὐτὴ δὲν ἤξερε τί γύρευσε. Μά, πάλι,
κάτι ἤξερε.

. . . Θὰ ταξίδευε . . . Ἀπὸ τὴν Καλαμπά-
κα θὰ τὴν ἔπερνε ὁ σιδηρόδρομος. Στὴν Ἀ-
θήνα! Ἄ, στὴν Ἀθήνα. Ἡ μεγάλη πολι-
τεία μὲ τὰ τόσα καλὰ καὶ μὲ τὸν ἐξάδελ-
φο τὸ Νότη! . . . Στὸ πλοῖο, . . . στὴν Ἀλε-
ξάντρεια. "Ἄχ, αὐτὸ τὸ πλοῖο, ἡ θάλασσα,
ἡ ἄωστη, ἡ μεγάλη, οἱ γλάροι, τὰ κύμα-
τα, τὰ δελφίνια, ὁ ἥλιος, οἱ ἀτμοί, ἡ τρικυ-
μία, ὁ ἀτέλειωτος ὀρίζοντας, οἱ ἀφροί! Τ'
ἄλμυρό πελαγίσιο ἀγέρι, τὰ ρημοκκλήσια
στὶς ἔρημες ἀκρογυαλιές, τὸ τραγοῦδι τοῦ
αὐτοῦ!

Μὲ πήρε ὁ ὕπνος κι' ἔγυρα στοῦ καρα-
[βιοῦ τὴν πλώρη
καὶ ἦρε καὶ μὲ [ξύπνησε] τοῦ καπετάν-
γιου ἡ κόρη. . .

Κάτασπρα κι' ὀλάπλωτα τὰ πανιά τοῦ
καραβιοῦ, νὰ τρίζουν οἱ ἀρμοὶ τῆς γοργῆς
φρεγάδας. Καὶ ν' ἀρμενίζῃ τὸ κότερο, τὸ
μπρίκι, ἡ γολέττα . . . — Κότερο; μπρίκι;
γολέττα; Κι' αὐτὴ δὲν ἤξερε. "Ὅλ' αὐτὰ
μόνο στὰ βιβλία τὰ γνῶρισε.

Πόσες φορές δὲν ἔσκυψε φέτος στὸ χάρ-
τη—στὸ μεγάλο χάρτη της Εὐρώπης! Πό-

σες φορές δὲ διάβαζε, δὲ διάβαζε καὶ δὲ
ματαξαναδιάβαζε τὴ Γεωγραφία! Ἀγγυ-
πτος! . . . Βλογημένος τόπος! Γῆ τῆς ἐπαγγελ-
σίας! Χορταίνουν τὸ ψωμί ἐκεῖ! . . . Καὶ λοῦ-
σα μπόρει νὰ φορεῖ ὁ κοσμάκης.

"Ἄχ, αὐτὸς ὁ χάρτης, γιοματός θάλασ-
σες καὶ κάμπους καὶ πολιτείες καὶ λιμά-
νια καὶ τραῖνα! Ἡ Γεωγραφία! Τραγοῦδια
καὶ γοητευτικὰ παραμῦθια νὰχε αὐτὸ τὸ
βιβλίο δὲ θὰ τ' ἀγαποῦσε τόσο. Τὸ διάβα-
ζε καὶ μатаπάλι τὸ ξαναδιάβαζε! Καὶ τὸ
βιβλίο αὐτὸ γινότανε κινηματογράφος γι'
αὐτὴ, γιὰ νὰ τῆς ξετυλιξῃ, στ' ἀσπρογάλα-
νο κατεβατὸ τῆς φαντασίας τῆς, κόσμους
μαγικούς, ξεθαμένους ἀπ' τὸ σῶρό τῆς ἱ-
στορίας κι' ἀπ' τὸ χωνευτήρι τῶν καιρῶν.
"Ἐρημος! . . . καμήλες, χουρμαδιές, πυραμι-
δες . . . Ὁ Ἰωσήφ καὶ καβάλλα σ' ἕνα γαῖ-
δουράκι ἡ Μάνα μὲ τὸ παιδί . . . Οἱ κατὰ-
μαυροὶ ἀραπάδες μὲ τίς κιλεαμιές καὶ τὰ
φεσάκια τους. Καὶ μὲ τὴν καλοσύνη τους.
Καλὸς κόσμος οἱ ἀραπάδες, καλὸς. Τῶλε-
γε καὶ τὸ ξανάλεγε ὁ θεὸς Πέτρης. Χαρ-
τοῦμ! . . . Ἡλιοῦπολη, Πόρτ Σάντν, Νεῖλος,
ὕδατοφράχτες!

Καὶ τὸ βιβλίο γινότανε πουλί. Τὰ φύλλα,
φεροῦγες του. Κι' ἀνοίγαν τὰ χάρτινα
φεροῦγια, πελώρια καὶ παράξενα, καὶ πιε-
τοῦσε στεργιές καὶ πέλαγα ἡ Ἀνθή. Κι' ἀ-
νέβαινε ἀπάνου ἀπάνου, τετράψηλα στὸν
οὐρανό. Καὶ τὸ μεγάλο πουλί μὲ τίς χάρ-
τινες φεροῦγες γινότανε καράβι. — Κότε-
ρο; μπρίκι; γολέττα; Κι' αὐτὴ δὲν ἤξε-
ρε. Κι' ἀρμενίζε. Ὅλοφούσκωνε τὰ πανιά.
Μπαλόνια! Κι' ὄλο ἀρμενίζε, τὴ νύχτα τὰ
μεσάνυχτα, στὸν γαλατῆνιο κι' ὀλόφωτό
ποτάμι τοῦ Γαλαξία, πού ὀργώνει πέρα
γιὰ πέρα τὸν ἀστροκέντητο οὐράνιο
κάμπο!

Σαρωνικός . . . Κρητικὸ Πέλαγος . . . Ἀλε-
ξάντρεια! Μπαρμπάδες, θείες, ξαδέλφια!
Θὰ τὴν ἀγαποῦσαν. Θὰ πήγαινε στὸ σκο-
λειό. Τί σὲ μέλλει σὲ ποῖο σκολειό; Θὰ
μορφώνονταν, θὰ γίνονταν μιὰ δασκάλα.
Σωστὴ Ἀμερικιάνα. Σὰν ὄλο τὸν πολιτισμέ-
νο καὶ γραμματισμένο κόσμο. Καὶ πόσο θ'
ἀγαποῦσε τὸ χωριὸ ἀπὸ τὴ μακρινὴ τῆς
ξενιτεία! Ἡ νοσταλγία θὰ τὴν ἔτρεφε. Θὰ-
στελνε ἀπὸ ἐκεῖ ὁμορφες ποστάλλες, γράμ-
ματα, δῶρα. Ἄ, δὲ θὰ ξεχνόυσε τὸ χωριό,
τὸ σπῆτι, τίς φιλινάδες, τὸ μῦλο, τίς νερο-
τριβιές, τίς στάνες, τὰ χλωρολίβαδα, τοὺς
τσάρκους, τὰ διπλόκυπρα καὶ τριπλόκυ-
πρα ζυγούρια τῶν πρώτοσελιγγάδων
τῆς χώρας, τὰ λαμπρόγιόρτα, τίς χα-

ρὲς ! Δὲ θὰ πῆ ποτὲς τὸ λησμοβότανο.

Καὶ λοῦσα θάχε. Μὰ πλιότερο θάχε γνῶση. Καὶ θ' ἀρχότανε μιὰ μέρα στὸ χωρὸ, μαζί μὲ τὸσους ἄλλους ξενητεμένους χωριανούς. Ἐἶνε τότε καλοντυμένη, πιὸ εὐγενικά, θαρρετή, πιὸ γλυκιά, ὄλω χάρη καὶ δροσιά κι' ἰμορφάδα. Καλοκαμωμένη κι' ὀλόμειστη ἢ Ἀνθή, γιομάτη χυμὸ καὶ γιομάτη νιάτα κι' ἀνάστημα καὶ λεβεντιά, λυγεράδα. Λεβεντονιά. Κι' ἄσβεστο τὸ ροδόγελο στ' ἀχειλί της. Μέσα σ' ὄλες τίς ξενητεμένες, μιὰ καὶ ἐξέχωρη ἢ Ἀνθή. Κι' ἀταίριαστη καὶ μεγαλοπρικοῦσα ! Διαλεχτὸ λουλούδι τῆς ξενιτειᾶς. Λουλούδι ζωτικὸ μιᾶς ἐξέακρης κι' ὄνειρμένης τροπικῆς χώρας. Κάτι ξένο, κάτι ποῦ φούντωσε καὶ λουλούδιασε σ' ἄλλο κλίμα, κάτω ἀπ' τὴ σκέπη ἄλλων οὐρανῶν . . .

Νὰ τὴ θάμαζαν ὄλοι. Κι' αὐτὴ καλὴ καὶ καταδέχνικα καὶ καλόκαρδη μ' ὄλους.

Κι' ὕστερις τί θάκάνε ; Ἐἶμενε δασκάλα στὸ χωριό ; Ἐἶνε ξανσπάνη στὸ Κάιρο ; Γιὰ θὰ παντρεύονταν κάποιον λεβεντοπαλήκαρο μὲ καρδιά καὶ νοῦ ; . . . Ποιὸς ξέρει νὰ διαβάξῃ τὰ μελούμεγα !

. . . Ἡ Ἀνθὴ γυναῖκα . . . μεσόκοπη . . . γιαγιά ! Χινοπωριάτικη ὄμορφιά, παραγινωμένο φροῦτο, μὲ πρόσωπο ἄσπρο ἄσπρο, μ' εὐγενικά χαρακτηριστικά, μὲ μάλια ἄσημένια, καλοστεκούμενη, γερὴ ἀκόμα, ν' ἀκαρτερῆ γράμμα ἀπ' τὰ ξενητεμένα της παιδιὰ, παίζοντας καὶ γελώντας μὲ τ' ἀγγονάκια της ! Κουρασμένη ἀπ' τὴ μεγάλη, τὴ βοερὴ ζωὴ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ξενιτειᾶς, θ' ἀποσυρθεῖ καὶ θὰ καστολάξῃ στ' ἀπόμειρο βλαχοχώρι τοῦ Πίνδου, ζώντας μὲ τὰ περασμένα. Δὲ θᾶνε πιά ἡ μηλίτσα ἢ παραφορτωμένη στὸν ἀνθό, Ἄς λείπουν τὰ τσάγια, οἱ δεξιώσεις, τὰ θέατρα, οἱ διαλέξεις, τὰ κοπλιμένα. Ἐἶνε ξαναγύριζε στὰ πατρογονικά της. Ἐἶνε ξανάνασανε τὸ εὐδιαστὸ βουκολικὸ στοιχείο τοῦ χωριοῦ της. Ἐἶνε θε, θᾶπλεκε, Ἐκεῖ, ὄδηγῆτρα στὶς χωριανές. Ψυχοπαιδιά της ὄλα τὰ βλαχοπούλα. Νὰ δασκαλεύῃ καὶ νὰ ὄρμηνευῆ τίς βλαχοῦλες σ' ὄλα. Κι' ὕστερις, ποιὸς ξέρει. Μπορεῖ νὰ μὴ τῆς δώκῃ ὁ Θεὸς αὐτῆς παιδιὰ ! Καλωσουνάτη, μελιζαχαράτη ἢ λαλιά της. Ἐἶνε κουβέντιαξε μὲ τίς ἀγαθές γρηῶλες. Ἐἶνε καὶ τὰ καντήλια ποὺ καὶ ποῦ στὸν Ἄϊ-Σωτήρα. Ἐἶνε, γιὰ τὸ καλὸ. Γιὰ τὸ καλὸ τῶν ξενητεμένων, κι' ἔς ἦταν κάποτε ἄθη κι' ἄθηρ σκη. Ἐἶνε καλὰ, ὄλα εὐλογημένα . . .

Μὰ πόσο ἄσχημο εἶνε νὰ πέφτῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν ἀπόκοσμο καὶ λουλουδιασμένο ἄστερόκαμπο τῆς φωτεινῆς φαντασίας στὸ στενόχωρο καὶ ξηρὸ μαντρότοιχο τῆς μαῦρης πραγματικότητος ! . . .

111

Τὴν πρώτη ἀπογοήτευση τὴν ἔνοιωσε στὴν Καλαμπάκα ἢ Ἀνθὴ. Τὴν κρύο πρᾶμα αὐτὸς ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς ! Μιὰ ἄπλα χαρακωμένη μὲ σιδηρένιες ράγες, τσίγγος ἀπὸ πάνω, λίγες παράγκες δίπλα, λίγοι ὄπάλληλοι λαδωμένοι καὶ καπνισμένοι, μὲ κόκκινα μάτια καὶ βραχνές φωνές. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τί τὴ θέλουν τὴ φωνή ; Κάνουν νοήματα, σφυρίζουν, χτυποῦν μιὰ καμπανίτσα, ὁ σιδηρόδρομος σφυρίζει, καὶ δρόμο !

. . . Ἡ Ἀνθούλα κάθεται στὸ κάθισμα, δίπλα στὸν Μπάρμπα-Τάσο. Ποῦ οἱ καθρέφτες, τὰ βελούδα, τὰ λοῦσα τοῦ τραίνου ποῦ πρόσμενε νὰ ἴδῃ ; Καὶ νὰ τραντάξεται τὸ τραῖνο. Νὰ σὲ ζαλιζῇ. Νὰ στρεγγιλίζουν σὰ σκουριασμένες οἱ ρόδες. Ἐἶνε, ἔς εἶνε. Στὴν Ἀθήνα θὰ ἴδῃ μεγαλεῖα πρᾶματα. Ἐἶνε πρᾶματα.

Ἐἶνε στὸ γραφεῖο μου ἢ Ἀνθὴ, Ὁ ἀνθός, ὁ ροδανθός. Ἐἶνε μὲ τὸν Μπάρμπα-Τάσο. Κουμπάρος μου ὁ Μπάρμπα-Τάσος, ἔρθε νὰ ἴδῃ τὴν παντρεμένη κόρη του.

Ἐἶνε ἔρθε καὶ γιόμοσαν τ' ἄχαρὸ γράφεο μου βουνίσιο ἀγέρα καὶ δροσιά. Ἐἶνε ἄκουσα ξανά καθάρια κι' ἀμόλευτη τὴ γλῶσσα τοῦ χωριοῦ μου, καθάρια σὰν τὰ τετραλάγαρα, τραγουδιστὰ νερά τῶν κρεμνῶν τοῦ. Χάρηκα τὸ ἠχηρὸ, τρανταχτὸ κι' ἄδολο γέλοιο τοῦ κουμπάρου μου. Εἶδα σεμνή, ἀπροσποίητη ντροπαλότητα χωριατοπούλας.

Μοῦφεραν μιὰ φλοκάτη βελέντζα, δυὸ μάλλινες φανέλλες—χειμῶνας τώρα, γλέπεις—παξιμάδια καὶ κολουρία, ὄλα βγαλμένα ἀπ' τ' ἄσκαρκα χέρια τῆς γρηᾶς μου. Ἐἶνε ἔλεγε νὰ μοῦ στείλῃ καὶ πῆττα-λαχανόπ'τα μὲ τυρί. «Μὰ, λείει ὁ κουμπάρος, ὁ δρόμος, γλέπεις, τὸ ταξίδι, θὰ χάλαγε». Μοῦφερε ὄμως καὶ μιὰ κολοκύθα. «Νὰ τὸ κάμ' ἔσπιτον' κοκυρὰ κολοκυθόπ'τα» παρᾶγγειλὲ ἢ μάνα μου.

V

Προθυμοποιήθηκα νὰ τὴ βοηθήσω στὸ νὰ βγάλῃ τὸ διαβατήριό της καὶ σ' ὄτι ἄλλο, ἀλλὰ ἢ Ἀνθὴ μοῦ τ' ἀρνήθηκε, λέγοντας πῶς ὁ ξάδελφός της ὁ Νότης θὰ φρον

τιζε για δλα.

—Ξέρ'ς, κουμπάρει', μοῦ λέει ὁ κουμπάρος μου, δὲν ἔχει νὰ χολιάσ' για τίποτις ἢ τσούπρα. Ἔχει τὸ Νότη, μαθές, Μάλαμα παιδί ὁ Νότης. Τὸ θυμάμαι ἀπ' τὰ μικράτα τ'. Φιλότιμο παιδί ὁ Νότης!

Καὶ μοῦ ἐξήγησε, ὅτι ὁ ξάδελφός της Νό-

της, ἄνθρωπος ποῦ ξέρει τὰ «γερά γράμματα», κοσμογυρισμένος, πηγαμένος σὲ Λόνδρες καὶ Παρίσια, μ' ἐγγλέζικα, φραντζέζικα, μὲ γερμανικά, χάρια τ' ἀράπικα-σπουδαγμένος στὸ Κάιρο, γλέπεις-ἦταν πρῶτος γραμματέας στὴν αἰγυπτιακὴ πρεσβεία.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΕΙΔΙΝΟΥ

Σὰ φάσμα μεγαλόπρεπο, βουβὸ τὸ δελνὸ
μῆξε ἀπ' τὰ διάφανα γυαλιὰ στοῦ δωματίου τὸ χῶρο.
Κι εἶναι τὸ φῶς του σὰ δειλὸ πρὸ σωπο μακρυνὸ
ποῦχει τῆς περιέργειας νοιώσει βαθειὰ τὸν κόρο...

Κάποια πικρὰ ἐπιβλητικὴ στοὺς τοίχους πέφτει σκιά
κι ἡ ἀπαυδημένη μου ψυχὴ τὴ νύνεται μὲ θλίψη
—χιτῶνα μαύρο, ἀξέφριστο, ποῦ μὲ συντρόφεισε πιστὰ
γιὰ νὰ μὲ στείλῃ στὰ ψυχρὰ τῆς ἀπογιώσεως ὕψη.

Ἀπ' τίς ταινίες, τίς πορφύρες βομβοῦν σπαραχτικὰ
μ' ἀπεγνωσμένους συριγμοὺς οἱ δεσμευμένες μυῖνες
Ἐνδὸς ὄργανου οἱ ἐγχρωμες φωνές ἤχοῦν παθητικὰ
κι ἀφίνουν τὰ παρόνθερα τοῦ ὠχροῦ φωτός οἱ ῥίγες.

ΜΙΧ. ΓΑΚΗΣ

ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΣΤΑ 200 Π. Χ.

Στὸ φιλόλογο καθηγητὴ κ. Τοπάλην

Βαθειὰ στὶς ροδοδάφνες γλύστρησε τ' ἀγέρι,
σὸν ξέουσμα σιγῶν δαχτυλιῶν στὴ Δύρα.
Πᾶς μοῦ δοκρύσανε τὰ μάτια ὡς μοῦ φέρεσι,
ἀχιὺς τῶν ἀτικῶν ψυλμῶν δεκάχορδη κυνήρα!
Ψηλὰ στοὺς λόφους χρυσοσκάσι λαμπρὸ τ' ἀστέρι
ἄς φέρουν τὸ κρασί, μὲ λύγωσαν τὰ μῦρα...
Σοφοὶ μου σύντροφοι, τὴ σκέψη μας ποῖδ' χέρι,
ἐσιόλισε μὲ τρίπτυχα ποῦ παραστοῦν τὴν Ἥρω;

—Στὸ παραθύρι νοστολγέ, σὲν τί προσμένεις; —
Καὶ τώρα ποῦ χαννάθηκες βιθειὰ πᾶς ξενοκραίνεις,
μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι σου γελῶντας.

« Ἀσχίλαχε, δὲν κα' εβέζεις τὸ ποτήρι; »

— Ἀπόψε, λογιόμὲ τρελλέ, ξεφάντως; τρυγῶντας
τῆς φατασίας μου τὴν πσιὸ μοσχάτη γύρη.

ΦΡΙΕΟΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΑΚΟΜΑ

“Όλος ο κόσμος γι’ αυτή είναι ως την πλατεία . . .
Καθημερινή της ασχολία τὰ πιάτα, ἡ πλύση . . .
Στὸ πόντι δὲ ἀπονοήρα μὲ τὰ νοῖα,
κι’ ἀκόμα τὰ ὄχ’ ὡς μὴν ἴσχει κλισίαι . . .

(Ἐπὶ ἀδερσὰς—γι’ ἡ γρεῖς ἦταν μεγάλες—)
δὲν εἶχε ἡ υἱάνα πῶς νὰ τὴς τελείωη.
Καί, μιὰ ἱστορία ἀκόμη μὲς εἰς ἄλλαι.
ἔσταλιεν τὴ μικρὴ γιὰ νὰ δουλέψῃ . . .)

Ἄγδπη, ποῦ ποτὲ δὲν ἔχει νοιώσει,
τὰ δαίχνη στὰ παιδάκια τῆς κυρίας . . .
Ποιὲ οὐτε προσεγγεῖς νὰ μὴ στασιώδῃ,
ἀντρεῖ-ελο μιὰς ἄλλης ἱστορίας . . .

Σὲ λίγα χρόνια θάχει μεγαλώσει.
Βεβαίως, θὰ σχετισθῇ μὲ κάποιον νέον,
τῆς κυρίας θὰ τὸ ποῦν, θὰ τὴ μαλώσῃ,
μὴν μαλεχιτῇ στὴ ζωὴ τῶν Ἀθηναίων.

Ἄκόμα λίγο κι’ ἔπειτα, στ’ ἀλήθεια,
ἡ ζήση τῆς Τασίας θάχει ἀλλάξει . . .
Στὸ χωριὸ παντρεμένη ἀπὸ συνήθεια,
στὲ σχώριες καὶ πύργες — ῥε.ὸς φυλάξο . . .

Μιὰν ἄλλη ἀκόμα δύναται νὰ πᾶρη
τροπὴ τῆς μικρῆς μας ἡ ἱστορία
Σὲ πτωχὴ συνοικία μέναν τσαγγάρη
κι’ ἓνα τσοῦρμο παιδιὰ ὄλο φασαρία . . .

Κανεὶς δὲν ἔσκει εἰ τὴν προμῆνει,
ποιὸς τάχα θὰ βρεθῇ γι’ αὐτὴν προστάτης . . .
Μπορεῖ νὰ τὴν ἰδοῦμε ἰοχνή, θλιμμένη,
στοὺς δρόμους νὰ πουλάη τὸν ἔρωτά της . . . . .

. . . . . Μὰ τώρα, ὑπομένει δε, κι’ ἂν πᾶθη.
Κι’ ἀγαπάει τὰ παιδάκια τῆς κυρίας,
χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται νὰ μάθῃ
τὴν τροπὴ τῆς μικρῆς τῆς ἱστορίας . . .

ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ

Η ΣΟΥΛΙΩΤΟΜΑΝΑ

Η Θ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Σύγανε νά βραδίδεσι. Ὁ ἥλιος ἔχε ἀκονμ-
νησι ἰπὸ δασιτώρα στὸ Περσούρι κι' ἀπο-
χαίρειζε καληνύχειζε μὲ τίς τελευταῖες του ἀνα-
λημῆς τ' ἀβυσόχιστα μουντὰ σπείρα τοῦ Κε-
κουλίου καὶ τὰ τριγύρω τῶν σπικίων ἔβλα-
ται θε' ἔστι. "Ἐνα γεράκι ποῦ ὥρα πα-
ραμόνεβε κουκουλωμένο πάνω σὶ τὸ κίονι ὁ με-
γάλο, στὸ Δρακατάικο πλάι, χι μῆτι σὰ χάρος,
εὐ συν' ἔβλα, ἰάτω στὸ ρέμα, σὰ Δάπνισο,
καὶ σ' αἰόζει καὶ λαχτορῆζει τὰ τριροπούλια ποῦ εἴ-
χαν κουρνιάσει στὸ μεγάλο πουρνόρι.

Ἡ μάνα τοῦ πολέμου καὶ τοῦ σοσομοῦ
ποῦ ἀπὸ ταχία, σὺθολα ἀκόμα, ἔδινε κι ἔπερνα
σὰ μεγάλο γοῦζέκι καὶ χόλας κόσμο καὶ νεουριά
γκρέμιζε καὶ ἔπαλῳ χωνε παλλ' ἰκάρια κι' ἀσκή-
δες, ἔστομάτηςος κάπως, σιδήθηκε νὰ ἔαποσιτά-
σει, καὶ μόνο κάπου ἀριὰ ἀριὰ διάκοβα τὰ ἀλ-
ληλοβροϊήματα καὶ τίς φοβέρες μεταξὺ Σουλιω-
τῶν κι' Ἀρβανιτάδων στὴ ράχη τ' Αἰ—Δονά-
του σὶ τὸ Κυῦγκι, κίνας βρόντος κορυοφ' ἄλλιοῦ
δ' ἴτας φθίνονταν ὄξω ἀπὸ τὸ ταμπούρι πόδι,
χέρι, κεφάλι, ἢ ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ μούδιασμα ση-
κῶνοιταν ὁ πολεμιστής, ὁδὸς ὁπότε ρίχονταν ἔ-
πάνω του παταριές.

Ἡ γριά Σουλιωτομάνα πέρα στὸ χωριό, εὐ
θολωτὸ σπιτάκι, ἦσυχη κι ἀ ἄραχη, δὲ νοιόζε-
ται, δὲν τῆς στρίζει τ' ὄθει, δὲν ποεὶ καὶ δὲ
σφάζεται σὰ μάνα ποῦ ἔχει ἄντρα καὶ παιδί
στὴ σφεγῆ καὶ σὶ τὸ μαλειό, γιατί εἶναι συνη-
θισμένη καὶ βωμένη σὶ τὸν πόνο καὶ σὶ τὸ θάνα-
τό καὶ δὲν τὴν τρομοῦζει ὁ βρόντος τῶν τουφε-
κιῶν, τῶν κανονιῶν, τὸ βοητό κι' ὁ ἀντίλαλος
τῶν λόγκων καὶ τῶν λαγκαδιῶν, οὔτε τὰ χουγια
τὰ τῶν πολεμιστάδων. Βγοῦζει ἀπὸ τὴ σιὰ τὴν
κολούρα τὴ σταρικόβη ἀπὸ κίτρινο Φινάτσιο ἀ-
λειθό, τὴν κόβει εὐ ἰέσσερα κ' ἑμίτια, μοιράζει
τῶνα σὶς ἄγγονούλες τῆς, τὴ Ρίω καὶ τὴν Τά-
σια ποῦ ἀουλλόγιστες κι' ἀκριαχτες παίζουν τίς
ἐνιόρες στὸ νηβωρό, βάνει τ' ἄλλα τοῖα σὲ το-
μαρῆσιο σακούλι, σὶ τὴ δραβιτολκα. Τὰ δυὸ γιά
τῶν σπιτιῶν τῆς ἰὰ παλληκάρια καὶ τὸ τρίτο
γιὰ κανένα ἄλλο πενασμένο, μὴ λάχει καὶ δὲν
τοῦ πῆγαν ἀκόμα οἱ δικοὶ του νὰ φάει, ρίνει καὶ
δυὸ τριεὶ ἀπολογιῆς, ἀπὸ τὸν τῆλαρο τὸν κρο-
ποῖ ῥάφῳ Γαροδιώτικες ἐλιές μέσο, κάνει τὸ
σῆμας τῆς λέγοντες «Θέ μου νὰ τοὺς βροῦ ζων-
κ' ὁδὸς» καὶ κινάει γιά τὴν ἀντικρυτὰ ράχη,
γιὰ τὴ β' γλα τὴν τρομερή.

Ἐνὼ βγάζει τὸν ἀ-ἠφορο καὶ κοννεύει νὰ
βελ' σὶ τὴν κορφή τὴ ράχη πετάζεσαι ὁ Τούσιας
ὁ ἀνηψιός; τῆς ἀπὸ τὸ ταμπούρι νὰ τῆς πῶρε
τὸ ψωμί ἀπὸ τὸν πλάτη.

Τὴ στομάνε. Δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ζυγῶζει νὰ
ἰδεῖ τὴν κινάντια τοῦ γέθρου τῆς καὶ τὸ κουφάρι
τοῦ παιδιοῦ τῆς. Ἐκλωμένοι πλάι πλάι, μελα-
ψοὶ ἀπὸ τοῦ ἡλιοῦ τὸ κάμμα, ἔσραγκινοὶ καὶ
λειψοπροσώποι ἀπὸ τίς κακοπάθειες τῆς ζωῆς
καὶ τὴ νηστικομάρα κι' ἀνταρσιασμένοι ἀπὸ τῆς
μπαρούτης τὸν καπνὸ ζοῖτονται, πατέρας καὶ
γυιός, δένδρος μὲ λουμάκι, κομμένοι ἀπὸ τὸ δρε-
κάνι τοῦ Χάρου, σωρισμένοι ἐπάνω σὰ κα-
κοτοράχαλα καὶ τὰ σφηνολίθαρα.

— Μὴ κἄνω, μὴ κυρὰ μάνα, τῆς λέει, οἱ Τούρ-
κοι φιλάει. Μὴν βγαίνεις κ' ἄντροχίς. Θὰ σὲ
πυρεὶ κἄνα βόλι. Ἀφῆος τὸ ψωμί τὸ δίνω
ἐγὼ.

— Ἄ τσ' ἐκεῖ παλοκοῦδι, διατάζει, ποῦ θὰ
μὲ σκιάζει ἐμένα βόλι καὶ χῶρς.

Κι' ἀμίλητη, μὲ γουρλωμένο μάτι σ' ἄνω-
γει ἀντροκία τὸν Τούσια καὶ σ' ἄν καπειάνος
περπατεῖ νὰ ἰδεῖ τοὺς δικούς τῆς.

Σὰ νὰ μὴ βλέπει τίποτε δὲν τῆς ἀλλάζει ἡ
ὄψη. (ὄτε ἡ φωνὴ τῆς ὀβρῆται) Δάκρυ δὲ βροῖ
χεῖ τὸ μυχυλό τῆς. Ὁ χάρος ἔχει ξεράνει τίς
βρούστες τῶν ματιῶν τῆς.

Πόσα καὶ πόσα ἴετια κορμιά, δικῶν τῆς καὶ
κουρῶν, ἀπὸ τσοπροῦλα ἀκόμα ἀνήλικη ὡς
ποῦ γέσασε ἴδω κι' ἔθαψε μὲ τὰ χέρια τῆς.

— Ἐ, λιβάντες, φονάζει, κι' εἶ δυὸ ἔ; Καὶ
ποῦ νὰ σᾶς θάψω ἢ μαύρη; Ἐδῶ χῶμα δὲν
εἶναι. . . . Δὲ μῶκαμες κι' ἔ-ἕνα μοιροῦδι χάρε;

Κι' ἀδειζοντας τὸ ψωμί καὶ τίς ἐλιές, σὶ τὸ
σιὰδὲ βγάθει, σὶ τὸ ξάριό ποῦ ἦσαν λίγη χωματο
γῆ, σκάφτει μὲ τὰ νύχια καὶ γαίτζει μὲ τ' ἀπλό
χερο τὸ σακούλι χῶμα.

Φιλῖ τὸν ἄντρα τῆς, ἀγκαλιάζει τὸ βλαστάρι
τῆς καὶ τοὺς ρίχει ἀπὸ πάνω τὸ χῶμα νὰ τοὺς
σχεπύση.

Πολλὲς φορὲς πῆγε κι' ἦρθε μὲ τὸ σακούλι
γεμάτο χῶμα καὶ τ' ἀδειασε πάνω σὰ κορμιά
τῶν σκοτωμένων.

Κάποις στιγμῆ βόλι τούρκικο ἀπὸ τὸ πρό-
χωμα τ' ὄχτροῦ τὴ βροῦκει κατὰσθηθα. Δὲν ἀ-
φῆει τὸ σακούλι. Μὲ τὴν ψυχὴ σὶ τὸ ὄνεια ἐρ-
χεται καὶ σφριάζεται σ' αὐτὸ πεθαμένους τῆς
ἐπάνω.

ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ

Φεύγοντας για λίγες μέρες ἀπ' τὴν Ἀθήνα δὲ βιάστηκα νὰ τὴ χαιρετήσω. Οἱ σκοτεινὲς γωνιὲς τῆς γιὰ καιρὸ παλεύαν μὲ τὴν ἀγνότητα τοῦ ἐπαρχιώτικου περιβάλλοντος μέσα μου, ὁ ἀργυρογάλαξος οὐρανὸς τῆς, οἱ μαλακοὶ ὄριζοντες, καὶ ἡ ἀρχαία κλασσικὴ περηφάνειά τῆς σκορπισμένη σὲ κάθε γωνιά γεννημένη ἀπ' τὰ γαλήνιά τῆς μάρμαρα συμπλήρωναν τὸν ἐσωτερικὸ ἑαυτοῦ μου σῆξαν λυρικὸ βουβὸ ποιητῆ. Καὶ τώρα ξεῶ ἀπὸ τὴν ἐπήρεια τῆς στιγμῆς στέκουμαι παρήμερα, πάνω ἀπ' αὐτὰ γιὰ νὰ κρίνω τὰ πράγματα μὲ κάποια ἀμεροληψία.

Δὲ βιάστηκα νὰ χαιρετήσω τὴν Ἀθήνα. Ναὶ ἡ ζωὴ μάγκελασε στὸν κύκλο τῆς, καὶ μάνθρώπους ἀλλάξαμε τὴν ἀνάσα μας. Καὶ ξαναβρίσκομαι μέσα στὸν κάμπο, πατῶ τὸ μαλακὸ χῶμα τοῦ καὶ τὴν καρδιά μου ξοναδονεῖ ὁ πρωτογονικὸς διονυσιασμὸς τοῦ προϊστορικοῦ ἀνθρώπου. Μὲ φιλεῖ ὁ ἴσκιος τοῦ δέντρου, δυὸ χέρια καὶ τὸ βουνὸ εἶναι κοντά μου καὶ στὴ βροχὴ στέκουμαι τρελλός, νὰ τὴ νιοῦσω νὰ μοῦ ξεπλύνει τοὺς μολυσμένους πόρους ἀπ' τὴν πρωτεύουσα. Ἡ θεωρία τοῦ Rousseau γιὰ τὴν ἐπιστροφή τᾶνθρώπου στὴ φύση μὲ βρίσκει μοναδικὸν ὑποστηρικτὴ συνδουάζοντας τὴν πρώτη μὲ τὴν πράξη. Καὶ ξαναβρίσκομαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους ποῦ θαυμάζουν ἀνεπιφύλαχτα τοὺς καλλιτέχνες τῆς πρωτεύουσας, τοὺς ἀνθρώπους—καλλιτέχνες ποῦ νομίζουν ὠραίους, ἀνθρώπους καὶ πάντα νέους τοὺς καλλιτέχνες τῆς πρωτεύουσας. Τὴν ἀποτυχία ἑνὸς λογοτέχνη στὴ λογοτεχνία ἕνας συγγραφέας δὲν τόλμησε νὰ παρουσιάσῃ τὸ ἔργο. Τὴν πραγματικὴ ὄψη τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων δὲν τόλμησε κανένας νὰ δώσῃ φοβούμενος ἴσως τὸν ἑαυτοῦ. Ἐνα τέτοιο σὲ λίγες γραμμὲς σήμερα θὰ προσπαθῆσω νὰ δώσω. Κι' αὐτὸ ὄχι ἀπὸ καμμιὰ κακοπροδιάρθεση, ἀλλὰ νομίζοντας πὼς προσφέρω κάτι στοὺς νέους τῆς Ἐπαρχίας δίνοντας κάποια τόλμη στὶς προσπάθειές τους. Δίνω τὴν ἐξήγηση αὐτῆς φοβούμενος μὴ πέσω σὲ παρεξήγηση ἀπ' τοὺς φίλους τῆς πρωτεύουσας.

Σ ἕνα ἀπ' τὰ προηγούμενα τεύχη τῆς

«Νέας Ἐστίας» ὁ κ. Ζώρας μὲνα τοῦ ἀρθρο ἐκίνησε τὸ γενικὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐδικῶν μελετητῶν τῆς πνευματικῆς παρακολουθήσεως τῆς Ἑλλάδος, δίνοντας ἔτσι εὐκαιρία σάλλον νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτοῦ ἀπ' τὴν ἐδιαφορία ποῦ ἔδειχνε γιὰ τὴν Ἐπαρχία καὶ σάλλον πάλε νὰ λάβῃ ὑπερήφανα τὴ θέση τοῦ γιὰ τὸ λίγο ἐνδιαφέρον πῶχει δείξει γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ θέμα. Χωρὶς νάῃν ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβω τοὺς ἐπαίνους μου γιὰ τὸ πραγματικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ καθηγητοῦ τῶν Νεοελληνικῶν στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης κ. Γ. Ζώρα—θὰ θυμούνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἕνα ἀρθρο μου ὡς μισὴ στήλη στὴ «Νέα Ἐστία» μὲ ὑπογραφή τάρχηκὰ τοῦ ὀνοματός (Γ. Ζ.)—ἔρχομαι ἐδῶ νὰ τὸν εὐχαριστήσω γιὰ τὰ ἐπαινετικὰ λόγια ποῦ γράψε γιὰ τὸ σημείωμά μου σάλλο τεύχος τοῦ ἰδίου περιοδικοῦ. Ἐνα μόνο εἶχα νὰ προσθέσω κι' ἄς μὲ συγχωρεῖ ποῦ θὰ πῶ πὼς ἀγνοεῖ τὴν πραγματικὴ ὄψη τῶν λογοτεχνῶν τῆς πρωτεύουσας. Ἄς διαβάσει λοιπὸν τὰ παρακάτω ποῦ δὲν ἔχω προσωπικὰ μὲ κανέναν νὰ τὰ βάλω.

Θέματα ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος δὲν συζητοῦνται οὔτε λύνονται πάνω ἀπ' τὸ φιλολογικὸ μας τραπέζι. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Ζώρας γιὰ νὰ μάθῃ καλὰ τὴν πνευματικὴ κίνηση τῆς πρωτεύουσας, ὠθούμενος ἀπὸ ἄδολο πραγματικὸ ἐνδιαφέρον—καὶ κάπως εἶναι σχετικὸ μὲ τὴν ὑπηρεσία του—περιόδευσε τὰ κυριώτερα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ζυμώθηκε μὲ τοὺς νέους τῆς καὶ σήμερα ἔχει ὄλο τὸ δικαίωμα νὰ μιλήσῃ, νὰ προτείνῃ ριζικώτερες λύσεις γιὰ τὸ πνευματικὸ μαρῶμα τῆς Ἐπαρχίας.

Εὐρίσκομαι γιὰ λίγες μέρες περιοδεῖα στὶς ἐπαρχίες μας κι' ἔχω κάτι νὰ προσθέσω παραπάνω ἀπὸ κανέναν ποῦ μιλεῖ μέσα ἀπ' τὴν πρωτεύουσα αὐτῆ τῆ στιγμῆ. Βρίσκω εὐκαιρία νὰ ἐκθέσω τίς ἀπόψεις μου στὸ περιοδικὸ «Ἡπειρωτικά Φύλλα». Κάτι ποῦ ἀπ' τὴν ἀρχὴ δὲν ἔκανε ὁ κ. Ζώρας τὸ γράφω τώρα μὲ τὴ μεγαλύτερη πικρία. Συνδουάζω τὸ μεγαλειώδικο φέριμο τῶν λογοτεχνῶν τῆς πρωτεύουσας μὲ τὸ δειλὸ καὶ ὀλοθαυμάσμὸ φέριμο τῶν νέων τῆς Ἐπαρχίας. Καὶ λίγη πεζότητα. Μόλις κα-

ταπιάστηκα σαυτά που μένδιέφεραν έρ-
χόμενος στην Ήπειρο οι έρωτήσεις τους
πέφταν οά βροχή. Τι κάνει ο Παλαμάς;
είναι γέρος; μήπως είναι άρρωστος; έ-
κείνος ποδναι, είναι ψηλός, όμορφος,
μορφωμένος πολύ φαίνεται· βλέπεις κά-
τι άρθρα του σπυδαία στην «Καθημε-
ρινή». Ο άλλος γράφει; δέ δημοσιεύει
τώρα τίποτα. Ο τάδε; πέθανε. Μεγάλος
αλήθεια. Κιόλο κάτι τέτοια. Κάτι άθώες
έρωτήσεις, άδικαιολόγητους πολλές φο-
ρές θαυμασμούς και πάντα μιά άσβε-
στη φλόγα ένα παλμικό ένδιαφέρο που
σέ κάνει νά σακρύσης. Τα χέρια τους
άκόμη δειλά συναδεύουν κάθε έκφραση
και τό προσωπό τους σέ κάθε άπάντηση
άπό μέρους σου άλλάζει άμέσως έκφραση
πότε λύπηρή, πότε χαρούμενη. Ο Παλα-
μάς γέρασε πιά κι' είναι έτοιμος νά
κλαύσουν. Ο Α καλός, ναι άλλα όχι ό-
πως δείχνεται μέ τά ύπερπόντια σχή-
ματα μέ τις έκφραστικές αύτες άκρο-
βασίες.

Θαυμάζουν εύκολα τις έκφραστικές
έπιδείξεις του κάθε νέου, κι' είναι έτοι-
μοι νά σάρνηθουν την άξία του Μαλα-
κάση, την έσωτερικότητα, την ψυχολο-
γικότητα του Τσιριμώκου του Μελαχροί-
του, κι' άκόμα κι' αυτή τη φιλοσοφική
τητα του Παλαμά. Γονατούν στα χρο-
νογράφηματα του Σίσουφου, ξεχάσαν
τόν Μυριβήλη, δέν ξέρουν και δέν ξέρουν
καθόλου τό Βενέζη κιάν τους πείς για
τό Δασκαλάκη των «Ξεριζωμένων» τόν
θαυμάζουν στις Ιστορικές έπιφυλλίδες
ού «Εθνους», που τό ίδιο έπίθετο τους
μπερδεύει. Ο άλλος διαβάζει, πολύ κά-
ποιον Φλιάσιον στις Έπαρχιακές φυλ-
λάδες, δέν είχε μάθει και πώς ύπάρχει
και Κόντογλου και τρίτος θάέπιθυμούσε
νάναστηθεί ο Παπαδιαμάντης. Όσο για
τόν κ. Χάρη τόν έχουν «ύπερ άνω όλων»
πίσω άπ' τη «Νέα Έστία» την όποία μέ
πάθος λατρεύουν.

Πολύ άπλώθηκα και ζητώ συγγνώμη
άπ' τόν κάθε άναγνώστη ποδναι έτοιμος
νά στραπατσάρη τά μουτρα του πάνω
σαυτά.

Και τώρα είναι έτοιμος ο καθένας
νά ρωτήσει: γιατί αυτός όλαβηρυθισμός;

Τους λείπει ο πραγματικός ζήλος; Κι'
άπαντώ ίσως έπειδή τόν έχουν σέ βαθ-
μό μεγάλου πορετού κι' αυτό τους έμ-
πεδίζει νά δοδν τόν καθένα άπ' την ό-
ψη του. Και τό κλασικώτερο—χωρίς ίσως
—διότι οι περισσότεροι Έλληνες που
γράφουν κι' οι νέοι ιδίως κρύβονται,
και τό χειρότερο δείχνουν κείνο που
δέν είναι. Και πολύ σωστά ο άναγνώ-
στης που τόν άγνοεί σχηματίζει ιδέα
διαφορετική της πραγματικότητας.

Έκφράζω τά πραγματικά μόλη τους
την όμότητα, άπουεύοντας κάθε ώ-
ραιοποίηση, διότι νομίζω πώς τώρα κά-
τι προσθέτω. Ξεσκεπάζω.. θά μου πεί
κάποιος, άλλοδρωμεί τόν κάθε [νέο χω-
ρίς νά τοδ δείξω την πραγματική κατεύ-
θυνση. Ο χώρος δέ μ' έπιτρέπει νά κα-
ταθέσω σχέδια για τη λύση σούτη και
σ' άλλες στήλες κι' αυτό θά τό κάνω κα-
τά την αντίληψή μου και τις ικανότητές
μου.

Νομίζω όμως και τώρα καθήκον μου
μετά άπ' αυτά νά προσθέσω. Ο κάθε
νέος έπαρχιώτης άς ύψώσει τόν έαυτό
του κάπως ψηλώτερα και πρώτα τούτο:
“Ας διαβάζει μέ ψυχραιμία, άς κρίνει
μέ άμεροληψία, κι' άς μη ξεχνάει και
τη λιτότητα των Μεγάλων μας άρχαι-
ων, άς μη τους μισεί διότι ο καθηγητής
του τόν άναγκάζει νά τους μεταφράζει
γ ι α ν ά ν' άκούσει τό
κουδούνι του διαλείμματος. Δέν είναι
οι Άρχαίοι του Συνταχτικού, είναι οι
Άρχαίοι της Μεγαλοφυίας. Κι' άκόμα
ύπάρχουν κι' άλλοι που γράφουν έξω
άπ' την Έλλάδα. Η έκλεχτικότητα νά-
ναι άύστηρη στές προτιμήσεις τους.

“Ας μη ξεχνούν πώς οι περισσότεροι
σήμερα λογοτέχνες και οι καλλύτεροι
είναι έπαρχιώτες. “Ας έχουν για έπαινο
την πνευματική τους κατάρτιση κι' άς
μη νομίζουν τους νεαρούς συναδέλφους
της πρωτεύουσας ικανώτερους, πού μορ-
φωμένους. Κι' ό,τι μπορούν νά κάνουν
για την πνευματική κίνηση, θάναι κι' έ-
δω μόνοι τους κι' άς μη κούν τις μεγα-
λες ύποσχέσεις των μεγάλων συναδέλ-
φών της πρωτεύουσας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΑΛΗΣ

* ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ *

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ο χιμαιροκωνηγός με τή ματωμένη καρδιά, Αυτός ο χαρακτηρισμός μπορεί να δοθεί στον κ. Σκαρίμπα. Η Ούλαλούμ είναι ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ πρόσωπο γυναικείο, που «ΟΥΛΑΛΟΥΜ» (ποιήματα) δεν έχει κανένα από τα γνωστά και γνωστοποιήσιμα ροσώπω νόματα. Το όνομά της μάς υποβάλλει άμέσως το ακαθόριστο, το άχρωμάτιστο, το άγνωστο.

Οι όριζοντες που δεσμεύουν τον ποιητή, είναι πολύ μικροί, πολύ στενοί, γιατί το αντικείμενο του πόθου του δεν βρίσκεται μεσα απ' αυτούς, αφού δεν είναι κάτι το συγκεκριμένο το βέβαιο. Έξω από τους όριζοντας θέλει να βγεί, έξω από τα όρια του κόσμου· μα τι θ' αντικρύσει επείτα; Δεν μας το λέγει, γιατί δεν το ξέρει ούτε ο ίδιος. Γι' αυτό είναι ένας απελπισμένος χιμαιροκωνηγός, ενώ οι άλλοι ξέρουν τι γυρεύουν, κι αγωνίζονται με θάρρος και μ' έλπίδα για την απόκτησή του, κι ως είναι - ίσως στην προσπάθειά τους αυτή κομικοί Δόν Κιχώτοι.

Κλαίει απελπισμένος, γιατί δεν μπορεί σαν το πλοίο, σαν τόνειρο, σαν το πουλί να φεύγει και να επιστρέψει, άλλ' αισθάνεται πως έχει μόνο προσρισμό πάνω στη γη να πη δυο σκληρούς στίχους και να χαθή. Η αγάπη είναι κι αυτή κάτι σαν όνειρο, που θα κρατή μόνο την εικόνα της και θα την πουλάει του κόσμου ένα δέιλι, μια χιμαιρα σαν τις άλλες Τη Χαλκίδα, την πατρίδα του, που είναι μέσα από τον όριζοντα, την απεχθάνεται και την σατυρίζει και μαζί με την Χαλκίδα και τον εαυτό του σαν μια λεπτομέρεια της.

Μα με τι πάθος τραγουδάει τι χιμαιρά του! Αισθάνεται ότι αυτός ο άνθρωπος πο- νεί πραγματικά κι ότι δεν είναι ο πόθος του μια φιλολογική φόρμα.

Ο κ. Σκαρίμπα που έχει πηγαίο αισθημα και ποιητική διάθεση, θ' αντιλαμβάνεται βέβαια, πως, αν για την καλή αρχή άρ-

κετόν είναι νάχη κανείς τον πόθο του ταξιδιού, όμως για να γίνει πλούσιος από έντυπώσεις λογιών-λογιάν, πρέπει να ταξιδέψει πραγματικά σαν το πλοίο, σαν το πουλί, σαν τόνειρο, που να γίνει κάποτε σαρκωμένη αλήθεια και να μην είναι όνειρο πιά.

Ο κ. Χατζιδάκης γνωρίζεται να διατάσσεται στις υπαιτίσεις του στίχου, χωρίς μ' αυτό να γίνεται ένα; στίχουργό· Χαίρεια. την Έλ-

ΑΡΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ ληνική
Οι πολιτείες των όρων (ποιήματα) φύση και την το-
γυοδεί άβίαστα και μ' ένθουσιασμό. Τα ποιή-
ματα, που είν' εμπνευσμένα από την Κρήτη—
και ιδίως τα ιστορικά— μάς δείχνουν ώ; ε α
σημείο, τι μπορεί να δώσει ο κ. Χατζιδάκης,
α' πάση να είναι πολύπλευρος και ασχολείται
με ποιητικές; εκδηλώσεις που δεν ταυρίζουν
στην ψυχουσύνθεσή του. Στα «Κρητικά» του
υπάρχουν συχνά πολύ κιολοι και συγκινητικοί
στίχοι σαν ούτοι:

Και κλαίω τις πλεξουδίτσες σου που
[άγνές έπεριμέναν
να ξεχυθούν σε πούπουλο νυφοπρο-
[σκεφαλιού,
δπου τα όρατα τα μάτια του θάκλεινε
[εύτυχισμένο
τ' όνειρευτο άρχοντόπουλο κάποιου
[παραμυθιού

Γενικά ο κ. Χατζιδάκης στα ποιήματα που έχουν ιστορικό περιεχόμενο πετυχαίνει καλύτερα μελετητής καλλιέχνης, παρά εύφάνταστος όρμητικός. Αυτή η ιδιότητά του τον οδηγεί στί; ώριπές μεταφράσεις των «Ψαλμών» του Δαυίδ, σε γλώσσα ι. άπως ιδιωματική, γιατί κ. εκεί τα θέματα «υπάρχουν» κι' ο καλλιτέχνης δείχνει τη μεσορία του.

Επίσης κατορθώνει ώ; ε α σημείο να μιμηθεί σαν καλλιτέχνης; μελετητής; κι τον Καβάφη άρκετά καλά. Η φιλοσοφία π. χ. της «στρατόσφαιρας» και των «άουμαθών» αιώων είναι πραγματικά Κρητική άποψη και όλη ή ποίητεχνη άρεχνησά των κομμάτων όύων σε

γλώσσα, σὲ ὕφος, σὲ στίχο.

Ὁ κ. Χατζιδάκης θέλει νὰ φανῆ καὶ μονότροπος καὶ φέρεται κάποτε πρὸς τὴ ψευδαισθητικὴ ἀγνοία τῶν κανόνων τοῦ «ἠδυσμένου λόγου». Ἄλλ' αὐτὸ καταλήγει σὲ γοημὸν, σὲ χάος.

Οἱ ἀριθμοὶ καὶ οἱ πεζολογίαι, ἂν μπορούν νὰ σταθοῦν στὴν ποίησιν (ὅλα σκέκονται ὅταν πρέπει) δὲ θὰ σταθοῦν μὲ δῆθεν σατυρικότητες, ποὺ κατὰ βάθος εἶναι πρόχειρες εὐαισθητοῦς τοῦ δρόμου, καὶ μὲ οἰκτιρὰ ἀποιουχημένες μιμήσεις. Γιατὶ ἂν ἄλλοι πῆραν τὰ πιὸ κοινὰ, ἀπιὸ ἀντικειμενικὰ στοιχεῖα τοῦ καθημερινοῦ λόγου, τὰ μετακρίωσαν ὅμως, δίνοντάς τους πραγματικὸ λογοτεχνικὸ χαρακτῆρα ἔπειτα ἀπὸ μεγάλες προσπάθειες.

Μιὰ ἀκόμα μελέτη γιὰ τὸν Κρυστάλλη. Ἄν καὶ πέρασε τόσος καιρὸς ἀπὸ τὸ θάνατό του, πάντα ἐμπνέει καὶ πάντα ἐνθουσιάζει καὶ οὐτέ

Γ. ΒΑΛΕΤΑ
 «Φιλολογικὰ στὸν Κρυστάλλη»

μιὰ στιγμή δὲν λησμο- νήθηκε ἀπὸ τὸν φιλολογικὸν κόσμον· ὁ γλῆκος Ἡπειρώτης τραγουδιστῆς. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Βαλέτα δὲν ἐκνοίγεται σὲ πλατύστομα ἐγκώμια, εὐτε εἶναι κριτικὴ τοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου τοῦ Κρυστάλλη. Εἶναι μιὰ σύντομη φιλολογικὴ συμβολὴ πᾶνω στὸς ποιητικοὺς προσανατολισμοὺς τοῦ ποιητῆ, ἐν ζωῇ του στὴν Ἀθήναι, τὴν ἱστορικὴ καὶ λαογραφικὴ του ἐργασία κ.λ.π. Καὶ εἶναι ἄξια προσοχῆς ἡ ἐργασία τοῦ κ. Βαλέτα γιατί μᾶς δίνει πλήρη πίνακα τῶν ἱστορικῶν καὶ λαογραφικῶν ἐργασιῶν τοῦ Κρυστάλλη, ποὺ δὲν τις εἶχαν προσέξει ὡς τώρα, ὅσο ἀσχολήθη- καν μὲ τὸ ἔργο του.

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βαλαωρίτη στὸν Κρυστάλλη εἶναι ὀλοφάνερη σὲ ὄσους ἔρριξαν μιὰ ματιὰ στὸν «Καλόγηρον τῆς Κλεισοῦρας τοῦ Μεσολογγίου»· καὶ ὁ εἰδυλλιακὸς καὶ λαογραφικὸς χαρακτῆρας τῶν κατοπινῶν ἔργων του εἶναι γνωστόν δι' ὀφείλεται ἐν μέρει αὐτῇ σύγχρονη—τότε—τάσει τῶν λογίων τῆς Ἀθήνας νὰ με-

λετήσουν τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φύσιν. Ἄλλ' ὀφείλεται κυρίως στὴ νοσταλγικὴ διάθεσι τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἤξερε πὸ λὺ καλὰ τὴν πατρίδα του, ὅσα δὲν τὴν ἔξερουμε ἔμεις, ποὺ ζοῦμε καὶ πεθαίνουμε στὴν Ἡπειρο.

Κανεὶς ἄλλος Ἡπειρώτης λόγιος δὲ μεταχειρίστηκε τόσο πλούσια τὸ Ἡπειρωτικὸν λεξιλόγιον καὶ οὐτε θὰ μπορούσεν καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἀφομοιωθῆναι τόσο πολὺ μὲ τὴν «πάτριον γῆν», ἂν δὲν εἶχε ζήσει τόσο καλὰ τὴν Ἡπειρωτικὴν ζωὴν καὶ τὴν Ἡπειρωτικὴν φύσιν. Καὶ ἂν δὲν εἶχε ἀλλήλῃ μόρφωσις, ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ δευθύντης τῆς Β βλιοθήκης Φέξη Ἰω. Ζερβός, θὰ τοῦ ἔφτανε καὶ μόνη ἡ ἀπὸ κάθε πλευρᾶ, γλωσσικὴ, ἔθνολογικὴ, ἠθολογικὴ, λαογραφικὴ, μυθολογικὴ καὶ γεωφυσικὴ, γιὰ νὰ ζωντανένη μὲ τὴν ποιητικὴν του φαντασίαν αὐτὸν τὸν κόσμον.

Στὴ σελ. 13 παρ. 3 ὁ κ. Βαλέτας σημειώνει, πῶς τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1893 σχεδίαζε νὰ γράψῃ ἕνα «μεγάλον ποιμνικὸν εἰδυλλιον, τὴν Ἰκόλφω, εἰς τρία μέρη διαιρεμένο». Τὸ φανταζόταν «ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ τελειότερα νεοελληνικὰ ἔργα εἰς τὸ εἶδος τῆς». Καὶ προσθέτει ὁ κ. Βαλέτας δὲν εἶναι γνωστὸ αὐτῇ ἀρχισεμεία στὸν ἕνα χρόνον, ποὺ μεσολάβησε ἀπὸ τὸ θάνατό του.

Ἐμεῖς θαρροῦμε πῶς τὸ ἔργο αὐτὸ γράφτηκε καὶ εἶναι ὁ Ψωμοπάτης, ποὺ δημοσιεύτηκε ἀπὸ χειρόγραφο ποὺ εἶχε ὁ Γ. Γάγαρης, στὰ ἔργα τοῦ Κρυστάλλη (ἔκδοσις Κολλάρου 1912). Γιατὶ σημειώνει ὁ Γάγαρης, ὅτι, το πρῶτον σχεδίου τοῦ «Ψωμοπάτης» ἢ ἀν' ἡ «Ἰκόλφω», ποὺ δημοσιεύτηκε σὲ ἡμερολόγιον «Ποικιλίαν Σιῶς». Εἶνε δὲ πραγματικὰ ὁ «Ψωμοπάτης» ἔντι ἀπὸ τὰ καλύτερα σὲ εἶδος του, τὸ ἀνώτερον καὶ σὲ μεγάλη ἀπόστασιν πρῶτον ἀπὸ τ' ἄλλα ἔργα τοῦ Κρυστάλλη, ἰσάξιο μὲ τὰ καλύτερα τοῦ Θεοκρίτου, ποὺ τὸν μελοῦτοσε στὰ τελευταῖα του χρόνια ὁ ποιητῆς καθῶς καὶ τοὺς ἄλλους βουκολικοὺς τὸν Βίωνα καὶ τὸν Μόσχο.

Τ. Σ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ: Ο ὁ λ α ο ὀ μ Πουήματα. Χαλκίδα 1936 Σχ. 8ον Σελ 94

ΑΡΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ: Οἱ π ο λ ι κ ε ἴ - ε ς τ ὴ ν ὄ ρ ῶ ν. Πουήματα. ἐκδόσεις Γκαβόσου. Ἀθήνα 1936. Σχ 8ον Σελ. 109.

Γ. ΒΑΛΕΤΑ: Φιλοσοφικά σὰν Κρυστάλλη. Μελέτη Μουσικήτη 1936 σχ. 8ον, Σελ 16.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἡ ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ. Τεῦχος 9. Ὀκτώβριος Ἀθήναι. Μηνιαῖον δελτίον πολιτικόν, κοινωνικόν, φιλολογικόν Διακρίνομε τὸ μονόπρακτο δράμα, «ὁ Γενίτσορος» τοῦ κ. Τ. Βιδούρη, συνεργασία τοῦ κ. Ἄλ Μαρμπούλου κ. λ. π

ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ. Φύλλον Σεπτεμβρίου. Ζάκυνθος. Δεκαπενθήμερον περιοδικόν.

ΜΟΡΦΕΣ. Μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικόν. Τεῦχος 7-8. Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος Θεσσαλονίκη. Συνεργάζονται οἱ κ.κ. Γ. Βαφόπουλος, Μπάμπης, Νίντας Κ. Γεωργούλης, Γ. Σφρακιανάκης, Αχ. Γεωργιάδης, Βασ. Δεδούσης, Πέτρος Βλαστός, καὶ ἡ κ. Ὀλυμπία Δορακοπούλου

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ. Μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικὸ Ἀριθ. 9-10. Ὀκτώβριος-Νοέμβριος. Θεσσαλονίκη Συνεργασία τῶν κ. κ. Στ. Λάφνη, Γ. Σαραντάρη, Ἄγγ. Σημηριώτη, Τ. Βαοβιτανιώτη, Π. Σπάλια, Στ. Σεφλούδα, Π. Σπανδωνίδη, Ἄλκ. Γιανναπούλου, Γ. Δέλιου, Β. Τατάκη.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ. Μηνιαῖο λογοτεχνικὸ καὶ βιβλιογραφικὸ περιοδικόν, Νοέμβριος, ἀριθ. 2.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εἰς τὸν «Δημοτικὸν Ὑπάλληλον» Ἀθηνῶν (15 Ὀκτ.) στίχοι τοῦ κ. Ν. Κάργε-Μπουσιδῆ. Εἰς τὸν «Ἀγῶνα» Τριφυλλίας (10 Νοεμβρ.) ποίημα τοῦ κ. Κ. Κατσαροῦ καὶ κριτικὴ τοῦ κ. Π. Ὀλύμπιου πρὸς τὴν συλλογὴν τοῦ κ. Σκαρίμπα. «Ὀβλαύμα». Εἰς τὸν «Πελοπόννησον» Ἀθηνῶν δῆθημα τῆς κ. Ἀραβῆς Νοτίου, ὁ «Γκαβομαλιτσάνος» εἰς τὸ «Ἡσιερωτικὸν Μέλλον» (14 Νοεμ.)

ποίημα τῆς κ. Χρυσ. Ζιτσοῦρας, ἱστορικὸν ἀ-θρον τοῦ κ. Χρ. Χρηστοβασίλη καὶ τὸ σημεῖωμα γιὰ τὴν «ἐτυμολογία τῆς Ἀρίας» τοῦ κ. Ὀλύμπ. Παράνθη.

Εἰς τὸν «Ἐὐριπον» Χαλκίδος (31 Ὀκτ.) ἡ μετάφρασις ἀπὸ τὸν «Μερκὺρ ντὲ Φράνς» τῆς κριτικῆς τοῦ Μαρσίμπα, τοῦ Γ. Σκαρίμπα, ἀπὸ τὸ γνωστὸ Γάλλο κριτικὸν Φιλέα; Δερπέκη ἡ ὁποία καταλήγει ὡς ἐξῆς. Ὁ πῶς καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ βιβλίον θὰ σημειώσῃ χωρὶς ἀμφιβολία σταθμὸς στὴν ἐξέλιξιν τῆς νεολληνικῆς πεζογραφίας.

Εἰς τὸν «Τηλέγραφον» Πατρῶν (1 καὶ 9 Νοεμβρ.) Ταχτικὴ φιλολ. σελίδα. Διακρίνομε τὴν κριτικὴν καὶ λογοτεχνικὴν συνεργασίαν τοῦ νέου ποιητοῦ κ. Κλ. Μιλίκου. Δαμβάνομεν ἀνδρᾶ, «Ἐπιάνησον» Κερκύρας, «Ἀύναμιν» Κερκύρας, «Μακεδονικὴν Ἥχων» Βεροίας, «Φεσπρωτικὴν» Φιλιατῶν κ.λ.π.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Σπ. Μουσελ. Θὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἐπιστολήν σας ἀλλὰ δὲν τὸ κάνομε γιατί εἶνε πλὴν προσωπικὴ, καὶ μόνον γι' αὐτὸ. Δὲν πρέπει νὰ παραπειθῆτε γιὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλ. 15, κ' εἴτε γιὰ τὴν «ἐλλειψιῶν Ἡσιερωτικῶν». Δικὰ σας μαίνουσι ταχτικά, ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τὸν ὄγκον τῆς ἐργασίας τοῦ μᾶς στελλοῦ. Δὲν πρόκειται νὰ πᾶσιν ὑποδείξουμε νὰ μὴν γράψετε τόση πολλὰ, αὐτὸ δὲν μπορούμε νὰ τὸ κάνομε. Ὅσο γιὰ τὸν τίτλον, δὲ θὰ τρεπε νὰ γίνῃ λόγος. Ἰου—Ἰτα τοῦ προλαβαίνουμε καθὰ ἐπίκλησιν...

κ. Τὰ τ ο ὄ λ. Φαίνεσθε ἀρκετὰ ἐξησκημέ-νος σὺν εἶδον ἂν καὶ εἰς φανερῇ ἡ ἀδυναμία σας στὴν ἔκφραση. Ἡ φράσις σας σύντομη, ἐπιγραμματικὴ καὶ ἀπεσταγμένη ἀπὸ περιττὰ στοιχεῖα. Μιὰ κοινὴ εἰκόνα, ἣν δίνεται ἕσθη καὶ προσωπικὸν χαρακτῆρα δὲν εἶναι κί' ἄσχημὸν τὸ «βραδυνός» σας. Πέποιμένομε ὅμως καλὴν τετραδικὰ σας μὴ καὶ νοιώθωμε πῶς μπορούμε νὰ γράψετε.

κ. Μιχ. Κολοσοῦ. Πᾶντα ἀπ' ὅλα νὰ συνυψίσταται στὴν κοίτην τῆς γλώσσας. Παντοῦ ἀδυνατεῖτε νὰ ἐφορασθῆτε καλλιτεχνικὰ καὶ νὰ ὑποβάλλητε τὴν σιγῆν σὸν ἀναγνώστη. Δέ-τε κ' ἡ «φθοσύμων» ἐκδοτικὸς φηγεῖς; Κί' ἔπειτα γιατί τόση περιστομένη ἔξαρση. Προσπαθεῖτε νὰ λέτε ἕκαστον τὸ θέλει ἀπὸ κί' ἐπι-λεξιμῶς. Ἡ ελλειψία εἶνε ἕνας ἀπ' τοὺς κί' οὖς περὶ τὸν τῆς τέχνης.

ΚΟΠΤΙΚΗ--ΡΑΠΤΙΚΗ

Εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν ὁδὸν Καλαμιώτου 25 λει-
τουργεῖ ἀπὸ ἐτῶν ὁ Οἶκος Κοπτικῆς καὶ Ραπτικῆς.

“ΣΙΛΟΥΕΤ”

ὅστις εἶνε ὁμόνος ἐνδεδειγμένος ἀνά τὸ Πανελλήνι-
ον καὶ ὁ ὁποῖος δύναται νὰ καταρτίσῃ τελείας μοδί-
στας μὲ βαθείας γνώσεις εἰς ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ φορέματα
πανδῶς εἶδους, ΠΑΙΔΙΚΑ τοιαῦτα ΕΣΩΡΡΟΥΧΑ,
ΠΡΟΙΚΕΣ, ΑΝΔΡΙΚΑ ὑποκάμισα τέλεια καὶ ΠΥΤΖΑ-
ΜΕΣ γυναικεῖες καὶ ἀνδρικές καὶ τοῦτο διότι:

Τὴν κοπτικὴν διδάσκει αὐτοπροσώπως ἡ Διευθύν-
τρια τοῦ Οἴκου κ. Ἀγάθη Ἄντωνι μὲ βιβλίον κοπι-
τικῆς δωρεάν, γραφὲν ὑπὸ τῆς ἰδίας κατόπιν πολυε-
τοῦς πείρας πρὸς εὐκολιαντῶν μαθητριῶν τῆς.

Τὴν Ραπτικὴν καὶ ἐφαρμογὴν διδάσκει βοηθουμέ-
νη ὑπὸ πεπειραμένων μοδιστῶν, αἵτινες διευθύνουσι
τὸ τμῆμα τῆς ραπτικῆς.

Ἐκμάθησις ἡγυγημένη καὶ ταχεῖα μὲ θετικὰ ἀπο-
τελέσματα: αὐτὸ τὸ μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν μαθη-
τριῶν τὸ ὁποῖον συρρέει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλά-
δος, Αἰγύπτου, Κύπρου, Δωδεκανήσων καὶ Βαλκανίων.

Δεκταὶ μαθήτριάι πάσης ἡλικίας καὶ καθ' ὅλας τὰς
ἐποχάς.

Αἱ οἰκότροφοὶ μας τυγχάνουσι οἰκογενειακῆς πε-
ριποιήσεως.

Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας ζητήσατε τὸν ΝΕ-
ΟΝ μας κανονισμό· ἀποστέλλεται δωρεάν.

Τὸ μοναδικὸ ἀνά τὰ Βαλκάνια βιβλίον «Μέθοδος
Κοπτικῆς Σιλουέτ» πωλεῖται παρὰ τῆ ἐκδοτρίᾳ ἀντὶ
δραχ. 150.